

ZAKON O RADU FBIH SLUJBENE NOVINE FBIH BR. 43/99 1

I - OSNOVNE ODREDBE	1
II - ZAKLJUCIVANJE UGOVORA O RADU	3
III - OBRAZOVANJE, OSPOSOBLJAVANJE I USAVRSAVANJE ZA RAD	4
IV - RADNO VRIJEME.....	5
V - ODMORI I ODSUSTVA	6
1. ODMORI	6
2. ODSUSTVA SA RADA	7
VI - ZASTITA ZAPOSLENIKA	8
VII - PLACE I NAKNADE PLACA	11
1. PLACE	11
VIII - IZUMI I TEHNICKA UNAPREDENJA ZAPOSLENIKA.....	11
IX - ZABRANA TAKMICENJA ZAPOSLENIKA SA POSLODAVCEM.....	12
X - NAKNADA STETE.....	12
XI - PRESTANAK UGOVORA O RADU.....	13
1. NACIN PRESTANKA UGOVORA O RADU.....	13
XII - OSTVARIVANJE PRAVA I OBAVEZA IZ RADNOG ODNOSA	15
1. ODLUCIVANJE O PRAVIMA I OBAVEZAMA IZ RADNOG ODNOSA	15
XIII - PRAVILNIK O RADU	16
XIV - SUDJELOVANJE ZAPOSLENIKA U ODLUCIVANJU - VIJECE ZAPOSLENIKA.....	16
XV - KOLEKTIVNI UGOVORI.....	17
XVI - MIRNO RJESAVANJE KOLEKTIVNIH RADNIH SPOROVA	18
1. MIRENJE.....	18
XVII - STRAJK	19
XVIII - EKONOMSKO - SOCIJALNO VIJECE.....	19
XIX - NADZOR NAD PRIMJENOM PROPISA O RADU	19
XX - POSEBNE ODREDBE	20
1. RADNA KNJIZICA	20
XXI - KAZNE NE ODREDBE	21
XXII - PRIJELAZNE I ZAVRSNE ODREDBE	23

ZAKON O RADU FBIH Sluzbene novine FBiH br. 43/99

I - OSNOVNE ODREDBE

Član 1.

Ovim zakonom uređuje se zaključivanje ugovora o radu, radno vrijeme, place, prestanak ugovora o radu, ostvarivanje prava i obaveza iz radnog odnosa, zaključivanje kolektivnih ugovora, mirno rjesa-

vanje kolektivnih radnih sporova i druga pitanja iz radnog odnosa, ako drugim zakonom nije drugacije određeno.

Član 2.

Zaključivanjem ugovora o radu između poslodavca i zaposlenika zasniva se radni odnos.

Član 3.

Poslodavac, u smislu ovog zakona, je fizičko ili pravno lice koje zaposleniku daje posao, te mu za obavljeni rad isplaćuje plaću i izvršava druge obaveze prema zaposleniku u skladu sa ovim zakonom, propisom kantona, kolektivnim ugovorom, pravilnikom o radu i ugovorom o radu.

Član 4.

Zaposlenik, u smislu ovog zakona, je fizičko lice koje u radnom odnosu lično obavlja određene poslove za poslodavca i po tom osnovu ostvaruje prava i obaveze u skladu sa ovim zakonom, propisom kantona, kolektivnim ugovorom, pravilnikom o radu i ugovorom o radu.

Član 5.

Lice koje traži zaposlenje, kao i lice koje se zaposli, ne može biti stavljeno u nepovoljniji položaj zbog rase, boje kože, pola, jezika, vjere, političkog ili drugog mišljenja, nacionalnog ili socijalnog porijekla, imovnog stanja, rođenja ili kakve druge okolnosti, članstva ili nečlanstva u političkoj stranci, članstva ili nečlanstva u sindikatu, te tjelesnih i duševnih poteškoća.

Član 6.

Zaposlenik ima pravo na zdravstvenu zaštitu i druga prava u slučaju bolesti, smanjenja ili gubitka radne sposobnosti i starosti, kao i pravo na druge oblike socijalne sigurnosti, u skladu sa zakonom.

Član 7.

Zaposlenik - žena ima pravo i na posebnu zaštitu za vrijeme trudnoće, porođaja i materinstva. Zaposlenik stariji od 15, a mlađi od 18 godina (u daljem tekstu: maloljetnik), uživa posebnu zaštitu.

Član 8.

Zaposlenik, kome prestane radni odnos, prijavom službi za zapošljavanje, ostvaruje pravo na zdravstvenu zaštitu u slučaju bolesti i invalidnosti, pravo na materijalno osiguranje i druga prava za vrijeme nezaposlenosti, u skladu sa zakonom.

Član 9.

Zaposlenici imaju pravo, po svom slobodnom izboru organizirati sindikat, te se u njega učlaniti, u skladu sa statutom ili pravilima tog sindikata. Poslodavci imaju pravo, po svom slobodnom izboru, da formiraju udruženje poslodavaca, te da se u njega učlane, u skladu sa statutom ili pravilima tog udruženja. Sindikat i udruženja poslodavaca mogu se osnovati bez ikakvog prethodnog odobrenja.

Član 10.

Zaposlenici odnosno poslodavci slobodno odlučuju o svom stupanju ili istupanju iz sindikata, odnosno udruženja poslodavaca.

Zaposlenik odnosno poslodavac ne može biti stavljen u nepovoljniji položaj zbog članstva ili nečlanstva u sindikatu odnosno udruženju poslodavaca.

Član 11.

Djelatnost sindikata odnosno udruženja poslodavaca ne može se trajno ni privremeno zabraniti.

Član 12.

Pitanja iz oblasti radnih odnosa, ureduju se i propisom kantona, u skladu sa ovim zakonom.

Član 13.

Na sva pitanja koja su u vezi sa ugovorom o radu, a koja nisu uređena ovim ili drugim zakonom, primjenjuju se opći propisi obligacionog prava.

II - ZAKLJUČIVANJE UGOVORA O RADU

Član 14.

Ugovor o radu zaključuje se u pismenoj formi. Ako poslodavac ne zaključi sa zaposlenikom ugovor o radu u pismenoj formi ili mu u roku od 15 dana od dana početka rada ne uruci pismenu potvrdu o zaključenom ugovoru, smatra se da je sa zaposlenikom zaključio ugovor o radu na neodređeno vrijeme. Poslodavac može u roku od jedne godine dokazati da ugovor o radu nije zaključio sa zaposlenikom, odnosno da zaposlenik u smislu stava 2. ovog Člana nikada nije radio kod poslodavca. Potvrda iz stava 2. ovog Člana mora sadržavati osnovne podatke iz ugovora o radu, posebno one o stranama, početku rada i placi.

Član 15.

Ugovor o radu može da zaključi lice koje je navršilo 15 godina života i koje ima opću zdravstvenu sposobnost utvrđenu od nadležne zdravstvene ustanove. Maloljetnik ne može zaključiti ugovor o radu za obavljanje poslova koji mogu ugroziti njegovo zdravlje, moral ili razvoj. Smatra se da invalidno lice koje je osposobljeno za obavljanje određenih poslova, ima zdravstvenu sposobnost za obavljanje tih poslova.

Član 16.

Ako su zakonom, kolektivnim ugovorom i pravilnikom o radu, određeni posebni uvjeti za zasnivanje radnog odnosa, ugovor o radu može zaključiti samo lice koje ispunjava te uvjete.

Član 17.

Strani državljani mogu zaključiti ugovor o radu pod uvjetima utvrđenim zakonom.

1. Probni rad

Član 18.

Prilikom zaključivanja ugovora o radu može se ugovoriti probni rad. Probni rad iz stava 1. ovog Člana ne može trajati duže od tri mjeseca. Ako je ugovoren probni rad, otkazni rok iznosi najmanje sedam dana.

2. Ugovor o radu na neodređeno i određeno vrijeme

Član 19.

Ugovor o radu zaključuje se na neodređeno vrijeme, ako ovim zakonom nije drugačije određeno.

Član 20.

Ugovor o radu može se zaključiti na određeno vrijeme u slučajevima:

- sezonskih poslova,
- zamjene privremeno odsutnog zaposlenika,
- rada na određenom projektu,
- privremenog povećanja obima poslova, i

· drugim slučajevima utvrđenim kolektivnim ugovorom.

Ugovor o radu zaključen na određeno vrijeme prestaje istekom roka utvrđenog tim ugovorom za svaki pojedinačni slučaj iz stava 1. ovog Člana.

3. Sadržaj zaključenog ugovora o radu

Član 21.

Ugovor o radu sadrži, naročito, podatke o:

1. nazivu i sjedištu poslodavca ;
2. imenu, prezimenu, prebivalištu odnosno boravištu zapošlenika;
3. trajanju ugovora o radu ;
4. danu otpočinjanja rada;
5. mjestu rada;
6. radnom mjestu na kojem se zaposlenik zaposljava i kratak opis poslova;
7. dužini i rasporedu radnog vremena;
8. placi, dodacima na placu, naknadama, te periodima isplate;
9. trajanju godišnjeg odmora;
10. otkaznim rokovima kojih se mora pridržavati zaposlenik i poslodavac;
11. druge podatke u vezi sa uvjetima rada utvrđenim kolektivnim ugovorom.

Umjesto podataka iz stava 1. tac. 7. do 11. ovog Člana, može se u ugovoru o radu naznačiti odgovarajući zakon, kolektivni ugovor ili pravilnik o radu, kojim su uređena ta pitanja.

Član 22.

Ako se zaposlenik upućuje na rad u inozemstvo zaključuje se pismeni ugovor o radu prije odlaska zaposlenika u inozemstvo.

Ugovor iz stava 1. ovog Člana sadrži, pored podataka iz Člana 21. ovog zakona, i podatke o:

1. trajanju rada u inozemstvu;
2. valuti u kojoj će se isplaćivati plaća i drugim primanjima u novcu i naturi na koja zaposlenik ima pravo za vrijeme rada u inozemstvu;
3. uvjetima vraćanja u zemlju.
4. Podaci koji se ne mogu tražiti

Član 23.

Prilikom zaključivanja ugovora o radu poslodavac ne može tražiti od zaposlenika podatke koji nisu u neposrednoj vezi sa prirodom radnih aktivnosti koje zaposlenik obavlja.

Član 24.

Licni podaci zaposlenika ne mogu se prikupljati, obrađivati, koristiti ili dostavljati trećim licima, osim ako je to određeno zakonom ili ako je to potrebno radi ostvarivanja prava i obaveza iz radnog odnosa.

III - OBRAZOVANJE, OSPOSOBLJAVANJE I USAVRSAVANJE ZA RAD

Član 25.

Poslodavac može, u skladu sa potrebama rada, omogućiti zaposleniku obrazovanje, osposobljavanje i usavršavanje za rad. Zaposlenik je obavezan, u skladu sa svojim sposobnostima i potrebama rada, obrazovati se, osposobljavati i usavršavati za rad. Poslodavac je obavezan prilikom promjena ili uvođenja novog načina ili organiziranja rada, omogućiti zaposleniku obrazovanje, osposobljavanje ili usavršavanje za rad. Uvjeti i način obrazovanja, osposobljavanja i usavršavanja za rad iz st. 1. i 2. ovog Člana uređuju se kolektivnim ugovorom ili pravilnikom o radu.

1. Prijem pripravnika

Član 26.

Poslodavac može zaključiti ugovor o radu sa pripravnikom. Pripravnikom se smatra lice koje prvi put zasniva radni odnos u zanimanju za koje se školovalo, radi stručnog osposobljavanja za samostalan

rad. Ugovor o radu sa pripravnikom zaključuje se na određeno vrijeme, a najduže godinu dana, ako zakonom, propisom kantona ili ugovorom o radu nije drugačije određeno.

Član 27.

Nakon završenog pripravničkog staza, pripravnik polaze stručni ispit, u skladu sa zakonom, propisom kantona ili pravilnikom o radu.

2. Volonterski rad

Član 28.

Ako je stručni ispit ili radno iskustvo utvrđeno zakonom ili pravilnikom o radu, uvjet za obavljanje poslova određenog zanimanja, poslodavac može lice koje završi školovanje za takvo zanimanje, primiti na stručno osposobljavanje za samostalan rad, bez zasnivanja radnog odnosa (volonterski rad). Period volonterskog rada iz stava 1. ovog Člana racuna se u pripravnički staz i u radno iskustvo kao uvjet za rad na određenim poslovima.

Volonterski rad iz stava 1. ovog Člana može trajati najduže godinu dana, ako zakonom nije drugačije određeno. Ugovor o volonterskom radu zaključuje se u pismenoj formi. Način i trajanje volonterskog rada i polaganje stručnog ispita uređuje se zakonom, kolektivnim ugovorom ili pravilnikom o radu. Licu, za vrijeme obavljanja volonterskog rada, osigurava se odmor u toku rada pod istim uvjetima kao i za zaposlenike u radnom odnosu i prava po osnovu osiguranja za slučaj povrede na radu i profesionalne bolesti, u skladu sa propisima o penzijskom i invalidskom osiguranju.

IV - RADNO VRIJEME

Član 29.

Puno radno vrijeme zaposlenika traje najduže 40 sati sedmicno.

Član 30.

Ugovor o radu može se zaključiti i za rad sa nepunim radnim vremenom. Zaposlenik koji je zaključio ugovor o radu sa nepunim radnim vremenom, može zaključiti više takvih ugovora kako bi na taj način ostvario puno radno vrijeme. Zaposlenik koji radi sa nepunim radnim vremenom ostvaruje sva prava iz radnog odnosa kao i zaposlenik sa punim radnim vremenom, osim prava koje zavisi od dužine radnog vremena (placa, naknada i sl.), u skladu sa kolektivnim ugovorom, pravilnikom o radu ili ugovorom o radu.

Član 31.

Na poslovima na kojima, uz primjenu mjera zaštite na radu, nije moguće zaštititi zaposlenika od stetnih utjecaja, radno vrijeme se skraćuje srazmjerno stetnom utjecaju uvjeta rada na zdravlje i radnu sposobnost zaposlenika. Poslovi iz stava 1. ovog Člana i trajanje radnog vremena utvrđuju se pravilnikom o radu i ugovorom o radu, u skladu sa zakonom. Pri ostvarivanju prava na placu i drugih prava po osnovu rada i u vezi sa radom, skraćeno radno vrijeme u smislu st. 1. i 2. ovog Člana izjednačava se sa punim radnim vremenom.

Član 32.

U slučaju više sile (požar, potres, poplava) i iznenadnog povećanja obima posla, kao i u drugim sličnim slučajevima neophodne potrebe, zaposlenik, na zahtjev poslodavca, obavezan je da radi duže od punog radnog vremena (prekovremeni rad), a najviše do 10 sati sedmicno.

Ako prekovremeni rad zaposlenika traje duže od tri sedmice neprekidno ili više od 10 sedmica u toku kalendarske godine, o prekovremenom radu poslodavac obavijestava organ nadležan za poslove inspekcije rada kantona (u daljnjem tekstu: inspekcija rada kantona).

Nije dozvoljen prekovremeni rad maloljetnih zaposlenika. Trudnica, majka odnosno usvojlac sa djetetom do tri godine života i samohrani roditelj odnosno usvojlac sa djetetom do šest godina života,

može raditi prekovremeno, ako da pismenu izjavu o dobrovoljnom pristanku na takav rad. Inspekcija rada kantona zabranit će prekovremeni rad, uveden suprotno st. 1., 2., 3. i 4. ovog Člana.

Član 33.

Ako priroda posla to zahtijeva, puno radno vrijeme može se preraspodjeliti tako da tokom jednog perioda traje duže, a tokom drugog perioda kraće od punog radnog vremena, s tim da prosječno radno vrijeme ne može biti duže od 52 sata sedmicno, a za sezonske poslove najduže 60 sati sedmicno. Ako je uvedena preraspodjela radnog vremena, prosječno radno vrijeme tokom kalendarske godine ili drugog perioda određenog kolektivnim ugovorom, ne može biti duže od 40 sati u sedmici. Ako je uvedena preraspodjela radnog vremena, takvo radno vrijeme ne smatra se prekovremenim radom.

Član 34.

Rad u vremenu između 22 sata uvečer i 6 sati ujutro idućeg dana, a u poljoprivredi između 22 sata i 5 sati ujutro, smatra se noćnim radom, ako za određeni slučaj zakonom, propisom kantona ili kolektivnim ugovorom nije drugačije određeno. Ako je rad organiziran u smjenama, osigurava se izmjena smjena, tako da zaposlenik radi noću uzastopno najviše jednu sedmicu.

Član 35.

Zabranjen je noćni rad žena u industriji. Zabrana iz stava 1. ovog Člana ne odnosi se na žene koje obavljaju rukovodeće i tehničke poslove i žene zaposlene u zdravstvenoj ili socijalnoj službi, kao i na poslodavce koji zapošljavaju samo članove svoje obitelji. Zaposlenici - žene mogu se narediti noćni rad u industriji u slučaju zaštite interesa Federacije Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Federacija), ako je dobijena saglasnost federalnog ministra nadležnog za rad (u daljnjem tekstu: federalni ministar) nakon prethodnog konsultiranja sa sindikatom, poslodavcem ili više poslodavaca odnosno udruženjem poslodavaca. Ženi se može narediti noćni rad i bez prethodne saglasnosti, ako je takav rad neophodan zbog više sile ili sprječavanja kvara na sirovinama. O noćnom radu iz stava 4. ovog Člana obavještavaju se nadležni organ kantona i inspekcija rada kantona u roku 24 sata od uvođenja ovog rada. Ako inspekcija rada kantona ocijeni da noćni rad iz stava 4. ovog Člana nije neophodan, odnosno da ne postoji viša sila ili opasnost od kvara na sirovinama, zabranit će noćni rad.

Član 36.

Zabranjen je noćni rad maloljetnih zaposlenika. Za maloljetne zaposlenike u industriji, rad u vremenu između 19 sati uvečer i 7 sati ujutro idućeg dana, smatra se noćnim radom. Za maloljetne zaposlenike koji nisu zaposleni u industriji, rad u vremenu između 20 sati uvečer i 6 sati ujutro idućeg dana, smatra se noćnim radom. Izuzetno, maloljetni zaposlenici privremeno mogu biti izuzeti od zabrane noćnog rada u slučaju havarija, više sile i zaštite interesa Federacije, na osnovu saglasnosti nadležnog organa kantona.

V - ODMORI I ODSUSTVA

1. Odmori

Član 37.

Zaposlenik koji radi u punom radnom vremenu, ima pravo na odmor u toku radnog dana u trajanju od najmanje 30 minuta. Izuzetno, poslodavac je dužan zaposleniku, na njegov zahtjev, omogućiti odmor iz stava 1. ovog Člana u trajanju od jednog sata za jedan dan u toku radne sedmice. Vrijeme odmora iz st. 1. i 2. ovog Člana ne uračunava se u radno vrijeme. Način i vrijeme korištenja odmora iz st. 1. i 2. ovog Člana uređuje se kolektivnim ugovorom, pravilnikom o radu i ugovorom o radu.

Član 38.

Zaposlenik ima pravo na dnevni odmor između dva uzastopna radna dana u trajanju od najmanje 12 sati neprekidno.

Izuzetno, za vrijeme rada na sezonskim poslovima, zaposlenik ima pravo na odmor iz stava 1. ovog Člana u trajanju od najmanje 10 sati neprekidno, a za maloljetne zaposlenike u trajanju od najmanje 12 sati neprekidno.

Član 39.

Zaposlenik ima pravo na sedmicni odmor u trajanju od najmanje 24 sata neprekidno, a ako je neophodno da radi na dan svog sedmicnog odmora, osigurava mu se jedan dan u periodu određenom prema dogovoru poslodavca i zaposlenika.

Član 40.

Zaposleniku se ne može uskratiti pravo na odmor u toku rada, dnevni odmor i sedmicni odmor.

Član 41.

Zaposlenik, za svaku kalendarsku godinu, ima pravo na plaćeni godišnji odmor u trajanju od najmanje 18 radnih dana.

Maloljetni zaposlenik ima pravo na godišnji odmor u trajanju od najmanje 24 radna dana.

Zaposlenik, koji radi na poslovima na kojima se, uz primjenu mjera zaštite na radu, nije moguće zamijeniti od stetnih uticaja, ima pravo na godišnji odmor u trajanju od najmanje 30 radnih dana.

Poslovi i trajanje odmora iz stava 3. ovog Člana uređuju se zakonom, propisom kantona, kolektivnim ugovorom i pravilnikom o radu.

Član 42.

Zaposlenik koji se prvi put zaposli ili koji ima prekid rada između dva radna odnosa duži od osam dana, stiče pravo na godišnji odmor nakon šest mjeseci neprekidnog rada.

Ako zaposlenik nije stekao pravo na godišnji odmor u smislu stava 1. ovog Člana, ima pravo na najmanje jedan dan godišnjeg odmora za svaki navršeni mjesec dana rada, u skladu sa kolektivnim ugovorom, pravilnikom o radu i ugovorom o radu.

Odsustvo sa rada zbog privremene nesposobnosti za rad, materinstva, vojne službe i drugog odsustva koje nije uvjetovano voljom zaposlenika, ne smatra se prekidom rada iz stava 1. ovog Člana.

Član 43.

Trajanje godišnjeg odmora duže od najkraćeg propisanog ovim ili drugim zakonom, uređuje se kolektivnim ugovorom, pravilnikom o radu ili ugovorom o radu. U trajanje godišnjeg odmora ne uračunava se vrijeme privremene nesposobnosti za rad, vrijeme praznika u koje se ne radi, kao i drugo vrijeme odsustvovanja sa rada koje se zaposleniku priznaje u staz osiguranja. Ako je rad organiziran u manje od šest radnih dana u sedmici, pri utvrđivanju trajanja godišnjeg odmora smatra se da je radno vrijeme raspoređeno na šest radnih dana, ako kolektivnim ugovorom, pravilnikom o radu ili ugovorom o radu nije drugačije uređeno.

Član 44.

Godišnji odmor može se koristiti u dva dijela. Ako zaposlenik koristi godišnji odmor u dijelovima, prvi dio koristi bez prekida u trajanju od najmanje 12 radnih dana u toku kalendarske godine, a drugi dio najkasnije do 30. juna naredne godine. Zaposlenik ima pravo koristiti jedan dan godišnjeg odmora kad on to želi, uz obavezu da o tome obavijesti poslodavca najmanje tri dana prije njegovog korištenja.

Član 45.

Zaposlenik se ne može odreći prava na godišnji odmor. Zaposleniku se ne može uskratiti pravo na godišnji odmor, niti mu se izvršiti isplata naknade umjesto korištenja godišnjeg odmora.

2. Odsustva sa rada

Član 46.

Zaposlenik ima pravo na odsustvo sa rada uz naknadu plaće do sedam radnih dana u jednoj kalendarskoj godini - plaćeno odsustvo u slučaju: stupanja u brak, porođaja supruge, teže bolesti i smrti Člana uze obitelji, odnosno domaćinstva. Članom uze obitelji, u smislu stava 1. ovog Člana, smatraju se: supružnici odnosno vanbračni supružnici, dijete (bračno, vanbračno, usvojeno, pastorce i dijete bez roditelja uzeto na izdržavanje), otac, majka, ocuh, maceha, usvojlac, dedo i nana (po ocu i majci), braca i sestre. Zaposlenik ima pravo na plaćeno odsustvo i u drugim slučajevima i za vrijeme utvrđeno propisom kantona, kolektivnim ugovorom ili pravilnikom o radu.

Član 47.

Poslodavac može zaposleniku, na njegov zahtjev, odobriti odsustvo sa rada bez naknade plaće - neplaćeno odsustvo.

Izuzetno, poslodavac je dužan omogućiti zaposleniku odsustvo do četiri radna dana u jednoj kalendarskoj godini, radi zadovoljavanja njegovih vjerskih odnosno tradicijskih potreba, s tim da se odsustvo od dva dana koristi uz naknadu plaće - plaćeno odsustvo. Za vrijeme odsustva iz stava 1. ovog Člana prava i obaveze zaposlenika koji se stiču na radu i po osnovu rada, miruju.

VI - ZASTITA ZAPOSLENIKA

Član 48.

Poslodavac je dužan omogućiti zaposleniku da se upozna sa propisima o radnim odnosima i propisima iz oblasti zaštite na radu u roku od 30 dana od dana stupanja zaposlenika na rad. Poslodavac je dužan osposobiti zaposlenika za rad na način koji osigurava zaštitu života i zdravlja zaposlenika, te sprječava nastanak nesreće.

Član 49.

Poslodavac je dužan da osigura potrebne uvjete za zaštitu na radu kojima se osigurava zaštita života i zdravlja zaposlenika, u skladu sa zakonom.

Član 50.

Zaposlenik ima pravo da odbije da radi ako mu neposredno prijete opasnost po život i zdravlje zbog toga što nisu provedene propisane mjere zaštite na radu i o tome je dužan odmah obavijestiti inspekciju rada kantona.

1. Zastita maloljetnika

Član 51.

Maloljetnik ne može da radi na naročito teškim fizičkim poslovima, radovima pod zemljom ili pod vodom, ni na ostalim poslovima koji bi mogli štetno i sa povećanim rizikom da utiču na njegov život i zdravlje, razvoj i moral, s obzirom na njegove psihofizičke osobine.

Federalni ministar posebnim propisom utvrdit će poslove iz stava 1. ovog Člana.

Inspektor rada kantona zabranit će rad maloljetnika na poslovima u smislu stava 1. ovog Člana.

2. Zastita zene i materinstva

Član 52.

Zeni se ne može narediti, niti se žena može rasporediti da obavlja naročito teške fizičke poslove, radove pod zemljom ili pod vodom, te druge poslove koji, s obzirom na njene psihofizičke osobine, ugrožavaju njen život i zdravlje.

Izuzetno, zabrana rada iz stava 1. ovog Člana ne odnosi se na zene koje obavljaju rukovodeće poslove i poslove zdravstvene i socijalne zaštite, studente, pripravnike i volontere koji tokom školovanja ili stručnog osposobljavanja moraju dio vremena provesti u podzemnim dijelovima rudnika, te na zene koje povremeno moraju ulaziti u podzemne dijelove rudnika radi obavljanja poslova koji nisu fizičke prirode.

Član 53.

Poslodavac ne može odbiti da zaposli ženu zbog njene trudnoće, ili joj zbog tog stanja otkazati ugovor o radu, ili je, osim u slučajevima iz Člana 54. stav 1. ovog zakona, rasporediti na druge poslove.

Član 54.

Žena za vrijeme trudnoće, odnosno dojenja djeteta, može biti raspoređena na druge poslove ako je to u interesu njenog zdravstvenog stanja koje je utvrdio ovlašten liječnik. Ako poslodavac nije u mogućnosti da osigura raspoređivanje žene u smislu stava 1. ovog Člana, žena ima pravo na odsustvo sa rada uz naknadu plaće, u skladu sa kolektivnim ugovorom i pravilnikom o radu. Privremeni raspored iz stava 1. ovog Člana ne može imati za posljedicu smanjenje plaće žene.

Ženu, iz stava 1. ovog Člana, poslodavac može premjestiti u drugo mjesto rada, samo uz njen pismeni pristanak.

Član 55.

Za vrijeme trudnoće, porođaja i njege djeteta, žena ima pravo na porođajno odsustvo od jedne godine neprekidno, a za blizance, treće i svako slijedeće dijete žena ima pravo na porođajno odsustvo od 18 mjeseci neprekidno.

Na osnovu nalaza ovlaštenog liječnika žena može da otpočne porođajno odsustvo 45 dana prije porođaja, a obavezno 28 dana prije porođaja.

Ako žena bez svoje krivice, na osnovu nalaza ovlaštenog liječnika, ne koristi porođajno odsustvo 28 dana prije porođaja, ima pravo da te dane iskoristi poslije porođaja. Izuzetno, žena, na osnovu svog pismenog zahtjeva, može koristiti kraće porođajno odsustvo, ali ne kraće od 42 dana poslije porođaja.

Član 56.

Otac djeteta, odnosno usvojilac može da koristi pravo iz Člana 55. st. 1. i 3. ovog zakona u slučaju smrti majke, ako majka napusti dijete ili ako je iz opravdanih razloga spriječena da koristi to pravo.

Član 57.

Nakon isteka porođajnog odsustva, žena sa djetetom najmanje do jedne godine života ima pravo da radi polovinu punog radnog vremena, a za blizance, treće i svako slijedeće dijete ima pravo da radi polovinu punog radnog vremena do navrsene dvije godine života djeteta, ako propisom kantona nije predviđeno duže trajanje ovog prava. Pravo iz stava 1. ovog Člana može koristiti i zaposlenik - otac djeteta, ako žena za to vrijeme radi u punom radnom vremenu.

Član 58.

Nakon isteka godine dana života djeteta, jedan od roditelja ima pravo da radi polovinu punog radnog vremena do tri godine života djeteta, ako je djetetu, prema nalazu nadležne zdravstvene ustanove, potrebna pojačana briga i njega. Pravo iz stava 1. ovog Člana može da koristi i usvojilac, odnosno lice koje se stara o djetetu, u slučaju smrti oba roditelja, ako roditelji napuste dijete ili ako ne mogu da se brinu o djetetu.

Član 59.

Žena, koja nakon korištenja porođajnog odsustva radi puno radno vrijeme, ima pravo da odsustvuje s posla dva puta dnevno u trajanju po sat vremena radi dojenja djeteta, na osnovu nalaza ovlaštenog liječnika. Pravo iz stava 1. ovog Člana žena može koristiti do navrsene jedne godine života djeteta. Vrijeme odsustva iz stava 1. ovog Člana računa se u puno radno vrijeme.

Član 60.

Ako žena rodi mrtvo dijete ili ako dijete umre prije isteka porođajnog odsustva, ima pravo da produži porođajno odsustvo za onoliko vremena koliko je, prema nalazu ovlaštenog liječnika, potrebno da se oporavi od porođaja i psihickog stanja prouzrokovanog gubitkom djeteta, a najmanje 45 dana od porođaja odnosno od smrti djeteta, za koje vrijeme joj pripadaju sva prava po osnovu porođajnog odsustva.

Član 61.

Jedan od roditelja može da odsustvuje sa rada do tri godine života djeteta, ako je to predviđeno kolektivnim ugovorom ili pravilnikom o radu.

Za vrijeme odsustvovanja sa rada u smislu stava 1. ovog Člana, prava i obaveze iz radnog odnosa, miruju.

Član 62.

Za vrijeme korištenja porodajnog odsustva, kao i odsustva iz Člana 59. ovog zakona, zaposlenik ima pravo na naknadu plaće, u skladu sa zakonom.

Za vrijeme rada sa polovinom punog radnog vremena iz cl. 57. i 58. ovog zakona, zaposlenik ima za polovinu punog radnog vremena za koje ne radi, pravo na naknadu plaće, u skladu sa zakonom.

Član 63.

Jedan od roditelja djeteta sa tezim smetnjama u razvoju (teze hendikepiranog djeteta) ima pravo da radi polovinu punog radnog vremena, u slučaju da se radi o samohranom roditelju ili da su oba roditelja zaposlena, pod uvjetom da dijete nije smješteno u ustanovu socijalno - zdravstvenog zbrinjavanja, na osnovu nalaza nadležne zdravstvene ustanove. Roditelju, koji koristi pravo iz stava 1. ovog Člana, pripada pravo na naknadu plaće, u skladu sa zakonom. Roditelju koji koristi pravo iz stava 1. ovog Člana, ne može se narediti da radi nocu, prekovremeno i ne može mu se promijeniti mjesto rada, ako za to nije dao svoj pismeni pristanak. 3. Zastita zaposlenika privremeno ili trajno nesposobnog za rad

Član 64.

Zaposleniku koji je pretrpio povredu na radu ili je obolio od profesionalne bolesti, za vrijeme dok je privremeno nesposoban za rad, poslodavac ne može otkazati ugovor o radu. U slučajevima i za vrijeme iz stava 1. ovog Člana, poslodavac ne može zaposleniku otkazati ugovor o radu koji je zaključen u skladu sa ovim zakonom i na određeno vrijeme.

Član 65.

Povreda na radu, bolest ili profesionalna bolest ne mogu stetno utjecati na ostvarivanje prava zaposlenika iz radnog odnosa.

Zaposlenik koji je privremeno bio nesposoban za rad zbog povrede ili povrede na radu, bolesti ili profesionalne bolesti, a za koga nakon liječenja i oporavka nadležna zdravstvena ustanova ili ovlašteni liječnik utvrdi da je sposoban za rad, ima pravo da se vrati na poslove na kojima je radio prije nastupanja privremene nesposobnosti za rad ili na druge odgovarajuće poslove. Zaposlenik je dužan, u roku od tri dana od dana nastupanja nesposobnosti za rad, obavijestiti poslodavca o privremenoj nesposobnosti za rad.

Član 66.

Ako nadležna zdravstvena ustanova ocijeni da kod zaposlenika postoji smanjena radna sposobnost ili neposredna opasnost od nastanka invalidnosti, poslodavac mu je dužan u pismenoj formi ponuditi druge poslove za koje je zaposlenik sposoban. Zaposlenik, koji je pretrpio povredu na radu ili obolio od profesionalne bolesti, ima prednost pri stručnom obrazovanju, osposobljavanju i usavršavanju koje organizira poslodavac.

Član 67.

Poslodavac može, samo uz prethodnu saglasnost vijeca zaposlenika, otkazati ugovor o radu zaposleniku kod kojega postoji smanjena radna sposobnost ili neposredna opasnost od nastanka invalidnosti.

VII - PLACE I NAKNADE PLACA

1. Place

Član 68.

Place zaposlenika utvrduju se kolektivnim ugovorom, pravilnikom o radu i ugovorom o radu.

Član 69.

Kolektivnim ugovorom i pravilnikom o radu utvrđuje se najniža plata, te uvjeti i način njenog usklađivanja. Poslodavac kojeg obavezuje kolektivni ugovor ili pravilnik o radu, ne može zaposleniku obracunati i isplatiti platu manju od plate utvrđene kolektivnim ugovorom, pravilnikom o radu i ugovorom o radu.

Član 70.

Kolektivnim ugovorom, pravilnikom o radu ili ugovorom o radu određuju se periodi isplate plate, koji ne mogu biti duži od 30 dana.

Prilikom isplate plate poslodavac je dužan zaposleniku uručiti pismeni obracun plate. Pojedinačne isplate plate nisu javne.

Član 71.

Zaposlenik ima pravo na povećanu platu za otežane uvjete rada, prekovremeni rad i noćni rad, te za rad nedjeljom i praznikom ili nekim drugim danom za koji je zakonom određeno da se ne radi, u skladu sa kolektivnim ugovorom, pravilnikom o radu i ugovorom o radu.

2. Naknada plate

Član 72.

Zaposlenik ima pravo na naknadu plate za period u kojem ne radi zbog opravdanih slučajeva predviđenih zakonom, propisom kantona, kolektivnim ugovorom i pravilnikom o radu (godišnji odmor, privremena nesposobnost za rad, porodajno odsustvo, placeno odsustvo i sl.).

Period iz stava 1. ovog Člana za koji se naknada isplaćuje na teret poslodavca, utvrđuje se zakonom, propisom kantona, kolektivnim ugovorom, pravilnikom o radu ili ugovorom o radu.

Zaposlenik ima pravo na naknadu plate za vrijeme prekida rada do kojeg je došlo zbog okolnosti za koje zaposlenik nije kriv (visa sila, privremeni zastoji u proizvodnji i sl.), u skladu sa kolektivnim ugovorom, pravilnikom o radu i ugovorom o radu.

Zaposlenik koji odbije da radi, jer nisu provedene propisane mjere zaštite na radu, ima pravo na naknadu plate u visini kao da je radio, za vrijeme dok se ne provedu propisane mjere zaštite na radu, ako za to vrijeme nije raspoređen na druge odgovarajuće poslove.

3. Zastita plate i naknade plate

Član 73.

Poslodavac ne može, bez saglasnosti zaposlenika, svoje potraživanje prema njemu naplatiti uskracivanjem isplate plate ili nekog njenog dijela, odnosno uskracivanjem isplate naknade plate ili dijela naknade plate.

Član 74.

Najviše polovica plate ili naknade plate zaposlenika može se prisilno obustaviti radi ispunjenja obaveze zakonskog izdržavanja, a za ostale obaveze može se prisilno obustaviti najviše jedna trećina plate zaposlenika.

VIII - IZUMI I TEHNIČKA UNAPREĐENJA ZAPOSLENIKA

Član 75.

Zaposlenik je dužan da obavijesti poslodavca o izumu odnosno tehničkom unapređenju kojeg je ostvario na radu ili u vezi sa radom.

Izumi odnosno tehnička unapređenja u smislu stava 1. ovog Člana, su izumi odnosno tehnička unapređenja, određena zakonom.

Podatke o izumu odnosno tehničkom unapređenju zaposlenik je dužan da čuva kao poslovnu tajnu koju ne može saopćiti trećem licu bez odobrenja poslodavca. Poslodavac ima pravo precega otkupa izuma, odnosno tehničkog unapređenja iz stava 1. ovog Člana, pod uvjetom da se u roku od 30 dana od dana obavještenja iz stava 1. ovog Člana, izjasni o ponudi zaposlenika.

Član 76.

O svojem izumu koji nije ostvaren na radu ili u vezi sa radom, zaposlenik je dužan da obavijesti poslodavca, ako je izum u vezi sa djelatnošću poslodavca, te da mu pismeno ponudi ustupanje prava u vezi sa tim izumom. Poslodavac je dužan da se u roku od mjesec dana od dana obavještenja iz stava 1. ovog Člana, izjasni o ponudi zaposlenika.

Na ustupanje prava na izum iz stava 1. ovog Člana na odgovarajući način primjenjuju se odredbe obli-gacionog prava.

IX - ZABRANA TAKMICENJA ZAPOSLENIKA SA POSLODAVCEM

Član 77.

Zaposlenik ne može, bez odobrenja poslodavca, za svoj ili tuđi račun sklapati poslove iz djelatnosti koju obavlja poslodavac.

Član 78.

Poslodavac i zaposlenik mogu ugovoriti da se određeno vrijeme, nakon prestanka ugovora o radu, a najduže dvije godine od dana prestanka tog ugovora, zaposlenik ne može zaposliti kod drugog lica koji je u trzisnoj utakmici sa poslodavcem i da ne može za svoj ili za račun trećeg lica, sklapati poslove kojima se takmici sa poslodavcem.

Ugovor iz stava 1. ovog Člana može biti sastavni dio ugovora o radu.

Član 79.

Ugovorena zabrana takmicenja obavezuje zaposlenika samo ako je ugovorom poslodavac preuzeo obavezu da će zaposleniku za vrijeme trajanja zabrane isplaćivati naknadu najmanje u iznosu polovine prosječne plaće isplaćene zaposleniku u periodu od tri mjeseca prije prestanka ugovora o radu. Naknadu iz stava 1. ovog Člana poslodavac je dužan isplatiti zaposleniku krajem svakog kalendarskog mjeseca.

Visina naknade iz stava 1. ovog Člana uskladuje se na način i pod uvjetima utvrđenim kolektivnim ugovorom, pravilnikom o radu ili ugovorom o radu.

Član 80.

Uvjeti i način prestanka zabrane takmicenja uređuju se ugovorom između poslodavca i zaposlenika.

X - NAKNADA STETE

Član 81.

Zaposlenik koji na radu ili u vezi sa radom namjerno ili zbog krajnje nepaznje prouzrokuje štetu poslodavcu, dužan je štetu naknaditi.

Ako štetu prouzrokuje više zaposlenika, svaki zaposlenik odgovara za dio štete koju je prouzrokovao. Ako se za svakog zaposlenika ne može utvrditi dio štete koju je on prouzrokovao, smatra se da su svi zaposlenici podjednako odgovorni i štetu naknaduju u jednakim dijelovima. Ako je više zaposlenika prouzrokovalo štetu krivičnim djelom sa umisljajem, za štetu odgovaraju solidarno.

Član 82.

Ako se naknada stete ne može utvrditi u tačnom iznosu ili bi utvrđivanje njenog iznosa prouzrokovalo nesrazmjerne troškove, kolektivnim ugovorom ili pravilnikom o radu može se predvidjeti da se visina naknade stete utvrđuje u pausalnom iznosu, kao i način utvrđivanja pausalnog iznosa i organ koji tu visinu utvrđuje i druga pitanja u vezi sa ovom naknadom.

Ako je prouzrokovana šteta mnogo veća od utvrđenog pausalnog iznosa naknade stete, poslodavac može zahtijevati naknadu u visini stvarno prouzrokovane štete.

Član 83.

Zaposlenik koji na radu ili u vezi sa radom namjerno ili zbog krajnje nepaznje prouzrokuje štetu trećem licu, a štetu je naknadio poslodavac, dužan je poslodavcu naknaditi iznos naknade isplaćene trećem licu.

Član 84.

Kolektivnim ugovorom i pravilnikom o radu utvrđuju se uvjeti i način smanjenja ili oslobađanja zaposlenika od obaveze naknade štete.

Član 85.

Ako zaposlenik pretrpi štetu na radu ili u vezi sa radom, poslodavac je dužan zaposleniku naknaditi štetu po općim propisima obligacionog prava.

XI - PRESTANAK UGOVORA O RADU

1. Način prestanka ugovora o radu

Član 86.

Ugovor o radu prestaje:

1. smrću zaposlenika;
2. sporazumom poslodavca i zaposlenika;
3. kad zaposlenik navrš 65 godina života i 20 godina staza osiguranja, ako se poslodavac i zaposlenik drugacije ne dogovore;
4. danom dostavljanja pravosudnog rješenja o utvrđivanju gubitka radne sposobnosti ;
5. otkazom poslodavca odnosno zaposlenika;
6. istekom vremena na koje je sklopljen ugovor o radu na određeno vrijeme;
7. ako zaposlenik bude osuđen na izdržavanje kazne zatvora u trajanju dužem od tri mjeseca - danom stupanja na izdržavanje kazne;
8. ako zaposleniku bude izrečena mjera bezbjednosti, vaspitna ili zaštitna mjera u trajanju dužem od tri mjeseca - početkom primjene te mjere;
9. odlukom nadležnog suda koja ima za posljedicu prestanak radnog odnosa.

2. Otkaz ugovora o radu

Član 87.

Poslodavac može otkazati ugovor o radu uz propisani otkazni rok, u slučaju prestanka potrebe za obavljanjem određenog posla zbog ekonomskih, tehničkih ili organizacijskih razloga, iz Člana 98. ovog zakona, kao i u slučaju kada zaposlenik nije u mogućnosti da izvršava svoje obaveze iz radnog odnosa zbog gubitka radne sposobnosti za obavljanje tih poslova.

Otkaz zbog gubitka radne sposobnosti iz stava 1. ovog Člana, moguć je samo ako poslodavac ne može zaposliti zaposlenika na druge poslove ili ga ne može obrazovati, odnosno osposobiti za rad na drugim poslovima.

Član 88.

Poslodavac odnosno zaposlenik može otkazati ugovor o radu, bez obaveze postivanja propisanog otkaznog roka, kada, zbog kršenja obaveza iz radnog odnosa ili zbog neispunjavanja obaveza iz ugovora o radu, nastavak radnog odnosa nije moguć.

Prije otkazivanja ugovora o radu iz stava 1. ovog Člana, poslodavac može zaposlenika pismeno upozoriti na obaveze iz radnog odnosa i ukazati mu na mogućnost otkaza za slučaj nastavka kršenja tih obaveza.

Član 89.

Ugovor o radu, u slučaju iz Člana 88. stav 1. ovog zakona, može se otkazati u roku od 15 dana od dana saznanja za činjenicu zbog koje se daje otkaz.

Ugovorna strana, koja u slučaju iz Člana 88. stava 1. ovog zakona, otkaze ugovor o radu, ima pravo od strane koja je kriva za otkaz da traži naknadu štete koja je nastala neizvršavanjem preuzetih obaveza iz ugovora o radu.

Član 90.

Ako poslodavac otkazuje ugovor o radu zbog ponašanja ili rada zaposlenika, obavezan je omogućiti zaposleniku da iznese svoju odbranu, osim ako postoje okolnosti zbog kojih nije opravdano očekivati od poslodavca da to učini.

Član 91.

Ako zaposlenik odnosno poslodavac otkazuje ugovor o radu iz razloga navedenih u Članu 88. stav 1. ovog zakona, obavezan je da dokazuje postojanje opravdanog razloga za otkaz.

Član 92.

Ako poslodavac namjerava da otkaze ugovor o radu, u smislu ovog zakona, obavezan je da o tome pribavi mišljenje vijeca zaposlenika.

Ako poslodavac nije pribavio mišljenje vijeće zaposlenika, odluka o otkazu ugovora o radu je nistavna.

Član 93.

Poslodavac, samo uz prethodnu saglasnost sindikata, može otkazati ugovor o radu sindikalnom povjereniku za vrijeme obavljanja njegove dužnosti i šest mjeseci nakon obavljanja te dužnosti.

3. Forma i trajanje otkaznog roka

Član 94.

Otkaz se daje u pismenoj formi. Poslodavac je obavezan, u pismenoj formi, obrazložiti otkaz zaposleniku. Otkaz se dostavlja zaposleniku, odnosno poslodavcu kojem se otkazuje.

Član 95.

Otkazni rok ne može biti kraći od 15 dana niti duži od šest mjeseci, s tim da se konkretna dužina otkaznog roka uređuje kolektivnim ugovorom i pravilnikom o radu. Otkazni rok počinje da teče od dana uručivanja otkaza zaposleniku odnosno poslodavcu.

Član 96.

Ako zaposlenik, na zahtjev poslodavca, prestane sa radom prije isteka propisanog otkaznog roka, poslodavac je obavezan da mu isplati naknadu plaće i prizna sva ostala prava kao da je radio do isteka otkaznog roka. Ako sud utvrdi da je otkaz poslodavca nezakonit, poslodavac će vratiti zaposlenika na rad i isplatiti naknadu plaće u visini plaće koju bi zaposlenik ostvario da je radio.

Zaposlenik koji osporava dati otkaz, može tražiti da sud donese privremenu mjeru o njegovom vraćanju na rad, do okončanja sudskog spora.

4. Otkaz s ponudom izmjenjenog ugovora o radu

Član 97.

Odredbe ovog zakona koje se odnose na otkaz, primjenjuju se i u slučaju kada poslodavac otkaze ugovor i istovremeno ponudi zaposleniku zaključivanje ugovora o radu pod izmjenjenim uvjetima. Ako

zaposlenik prihvati ponudu poslodavca iz stava 1. ovog Člana, zadržava pravo da pred nadležnim sudom osporava dopustenost takve izmjene ugovora.

5. Program zbrinjavanja viska zaposlenika

Član 98.

Poslodavac koji zapošljava više od 15 zaposlenika, a koji u periodu od šest mjeseci ima namjeru da zbog ekonomskih, tehničkih ili organizacijskih razloga otkaze ugovor o radu najmanje petorici zaposlenika, dužan je izraditi program zbrinjavanja viska zaposlenika.

Član 99.

Program iz Člana 98. ovog zakona sadrži, naročito:

- razloge nastanka viska zaposlenika,
- broj i kategoriju zaposlenika koji će se pojaviti kao visak,
- mogućnost promjene u tehnologiji i organizaciji rada u cilju zbrinjavanja viska zaposlenika,
- mogućnost zapošljavanja zaposlenika na druge poslove,
- mogućnost pronalazenja zaposlenika kod drugog poslodavca,
- mogućnost prekvalifikacije ili dokvalifikacije zaposlenika,
- mogućnost skraćivanja radnog vremena.

Program iz stava 1. ovog Člana poslodavac je obavezan dostaviti na konsultiranje vijecu zaposlenika i obavezan je izjasniti se vijecu zaposlenika o njegovim misljenjima i prijedlozima.

Ako kod poslodavca nije formirano vijeće zaposlenika, o programu iz stava 1. ovog Člana poslodavac se konsultira sa sindikatom i obavezan je da se izjasni o misljenjima i prijedlozima sindikata.

Ako programom iz stava 1. ovog Člana nije moguće zaposlenicima osigurati zaposlenje, može im se otkazati ugovor o radu.

U slučaju otkaza iz stava 4. ovog Člana, poslodavac ne može u roku od dvije godine zaposliti drugo lice koje ima istu kvalifikaciju ili isti stepen stručne spreme, osim lica iz stava 4. ovog Člana, ako je to lice nezaposleno.

6. Otpremnina

Član 100.

Zaposlenik koji je sa poslodavcem zaključio ugovor o radu na neodređeno vrijeme, a kojem poslodavac otkazuje ugovor o radu nakon najmanje dvije godine neprekidnog rada, osim ako se ugovor otkazuje zbog kršenja obaveze iz radnog odnosa ili zbog neispunjavanja obaveza iz ugovora o radu od strane zaposlenika, ima pravo na otpremninu u iznosu koji se određuje u zavisnosti od dužine prethodnog neprekidnog trajanja radnog odnosa sa tim poslodavcem.

Otpremnina iz stava 1. ovog Člana utvrđuje se kolektivnim ugovorom i pravilnikom o radu, s tim da se ne može utvrditi u iznosu manjem od jedne trećine prosječne mjesečne plaće isplaćene zaposleniku u posljednja tri mjeseca prije prestanka ugovora o radu, za svaku navršenu godinu rada kod tog poslodavca.

Izuzetno, umjesto otpremnine iz stava 2. ovog Člana, poslodavac i zaposlenik mogu se dogovoriti i o drugom vidu naknade.

Nacin, uvjeti i rokovi isplate otpremnine iz st. 2. i 3. ovog Člana, utvrđuju se pismenim ugovorom između zaposlenika i poslodavca.

XII - OSTVARIVANJE PRAVA I OBAVEZA IZ RADNOG ODNOSA

1. Odlučivanje o pravima i obavezama iz radnog odnosa

Član 101.

O pravima i obavezama zaposlenika iz radnog odnosa odlučuje, u skladu sa ovim zakonom, kolektivnim ugovorom i drugim propisima, poslodavac ili drugo ovlasteno lice određeno statutom ili aktom o osnivanju.

Ako je poslodavac fizičko lice može pismenom punomoći ovlastiti drugo poslovno sposobno punoljetno lice da ga zastupa u ostvarivanju prava i obaveza iz radnog odnosa ili u vezi sa radnim odnosom.

Član 102.

U ostvarivanju pojedinačnih prava iz radnog odnosa zaposlenik može zahtijevati ostvarivanje tih prava kod poslodavca, pred nadležnim sudom i drugim organima, u skladu sa ovim zakonom.

2. Zastita prava iz radnog odnosa

Član 103.

Zaposlenik koji smatra da mu je poslodavac povrijedio neko pravo iz radnog odnosa, može u roku od 15 dana od dana dostave odluke kojom je povrijedeno njegovo pravo, odnosno od dana saznanja za povredu prava, zahtijevati od poslodavca ostvarivanje tog prava.

Ako poslodavac u roku od 15 dana od dana dostavljanja zahtijeva zaposlenika iz stava 1. ovog Člana ne udovolji tom zahtjevu, zaposlenik može u daljem roku od 15 dana tražiti zastitu povrijeđenog prava pred nadležnim sudom.

Kolektivnim ugovorom i pravilnikom o radu, u skladu sa zakonom, može se predvidjeti postupak mirnog rješavanja radnog spora, u kom slučaju rok od 15 dana za podnošenje zahtjeva sudu, teče od dana okončanja tog postupka.

Propust zaposlenika da zahtijeva naknadu štete ili drugo novčano potraživanje iz radnog odnosa u rokovima iz st. 1.do 3. ovog Člana, nema za posljedicu gubitak prava na to potraživanje.

Član 104.

Rješavanje nastalog radnog spora stranke u sporu mogu sporazumno povjeriti arbitrazi.

Kolektivnim ugovorom odnosno sporazumom uređuje se sastav, postupak i druga pitanja značajna za rad arbitraze.

Član 105.

U slučaju promjene poslodavca ili njegovog pravnog položaja (npr. zbog nasljeđivanja, prodaje, spajanja, pripajanja, podjele, promjene oblika društva i dr.), ugovori o radu prenose se na novog poslodavca, u skladu sa kolektivnim ugovorom.

Član 106.

Apsolutna zastara potraživanja iz radnog odnosa nastupa za tri godine od dana nastanka potraživanja, ako zakonom nije drugačije određeno.

XIII - PRAVILNIK O RADU

Član 107.

Poslodavac koji zaposljava više od 15 zaposlenika donosi i objavljuje pravilnik o radu, kojim se uređuju plaće, organizacija rada i druga pitanja značajna za zaposlenika i poslodavca, u skladu sa zakonom i kolektivnim ugovorom.

O donošenju pravilnika o radu poslodavac se obavezno konsultira sa vijećem zaposlenika odnosno sindikatom.

Pravilnik iz stava 1. ovog Člana objavljuje se na oglasnoj tabli poslodavca, a stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja.

Vijeće zaposlenika odnosno sindikalni povjerenik može od nadležnog suda zatražiti da nezakonit pravilnik o radu ili neke njegove odredbe oglasi nevažećim.

XIV - SUDJELOVANJE ZAPOSLENIKA U ODLUCIVANJU - VIJEĆE ZAPOSLENIKA

Član 108.

Zaposlenici kod poslodavca koji redovno zaposljava najmanje 15 zaposlenika, imaju pravo da formiraju vijeće zaposlenika, koje će ih zastupati kod poslodavca u zaštiti njihovih prava i interesa.

Ako kod poslodavca nije formirano vijeće zaposlenika, sindikat ima obaveze i ovlastenja koja se odnose na ovlastenja vijeća zaposlenika, u skladu sa zakonom.

Član 109.

Vijeće zaposlenika formira se na zahtijev najmanje 20 % zaposlenika ili sindikata.

Član 110.

Nacin i postupak formiranja vijeća zaposlenika, kao i druga pitanja vezana za rad i djelovanje vijeća zaposlenika, ureduju se zakonom.

XV - KOLEKTIVNI UGOVORI

Član 111.

Kolektivni ugovor može se zaključiti za teritoriju Federacije, za područje jednog ili više kantona, određenu djelatnost, jednog ili više poslodavaca.

Član 112.

Na strani zaposlenika kod zaključivanja kolektivnog ugovora može biti sindikat ili više sindikata, a na strani poslodavca može biti poslodavac, više poslodavaca ili udruženje poslodavaca.

Ako je u pregovaranju i zaključivanju kolektivnog ugovora zastupljeno više sindikata odnosno više poslodavaca, o zaključivanju kolektivnog ugovora mogu pregovarati samo oni sindikati odnosno poslodavci koji imaju punomoć od svakog pojedinacnog sindikata odnosno poslodavca, u skladu sa njihovim statutom.

Do formiranja udruženja poslodavaca na strani poslodavca kod zaključivanja kolektivnog ugovora iz Člana 111. ovog zakona, može biti Vlada Federacije Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Vlada Federacije), odnosno vlada kantona.

Član 113.

Kolektivni ugovor može se zaključiti na neodređeno ili određeno vrijeme.

Kolektivni ugovor zaključuje se u pismenoj formi.

Ako kolektivnim ugovorom nije drugačije određeno, nakon isteka roka na koji je zaključen, kolektivni ugovor primjenjivace se do zaključivanja novog kolektivnog ugovora.

Član 114.

Kolektivnim ugovorom ureduju se prava i obaveze strana koje su ga zaključile, te prava i obaveze iz radnog odnosa ili u vezi sa radnim odnosom, u skladu sa zakonom i drugim propisima.

Kolektivnim ugovorom ureduju se i pravila o postupku kolektivnog pregovaranja, sastav i način postupanja tijela ovlaštenih za mirno rješavanje kolektivnih radnih sporova.

Član 115.

Kolektivni ugovor je obavezan za strane koje su ga zaključile, kao i za strane koje su mu naknadno pristupile.

Član 116.

Ako postoji interes Federacije, federalni ministar može prosiriti primjenu kolektivnog ugovora i na druga pravna lica za koja se ocjeni da je to potrebno, a koja nisu učestvovala u njegovom zaključivanju ili mu nisu naknadno pristupila.

Prije donošenja odluke o proširenju važnosti kolektivnog ugovora, federalni ministar je obavezan zatražiti mišljenje sindikata, poslodavca ili više poslodavaca odnosno udruženja poslodavaca, na koje se kolektivni ugovor proširuje.

Odluka o proširenju važnosti kolektivnog ugovora može se opozvati na način utvrđen za njezino donošenje.

Odluka o proširenju važnosti kolektivnog ugovora objavljuje se u "Službenim novinama Federacije BiH".

Član 117.

Na izmjene i dopune kolektivnih ugovora primjenjuju se odredbe ovog zakona koje vaze i za njihovo donosenje.

Član 118.

Zaključen kolektivni ugovor, te njegove izmjene i dopune, za teritoriju Federacije ili područje dva ili više kantona dostavljaju se federalnom ministarstvu nadležnom za rad (u daljem tekstu: federalno ministarstvo), a svi ostali kolektivni ugovori dostavljaju se nadležnom organu kantona. Postupak dostave kolektivnih ugovora iz stava 1. ovog Člana federalnom ministarstvu odnosno nadležnom organu kantona, pravilnikom će propisati federalni ministar, odnosno nadležni kantonalni ministar.

Član 119.

Kolektivni ugovor, zaključen za teritoriju Federacije, objavljuje se u "Službenim novinama Federacije BiH", a za područje jednog ili više kantona u službenom glasilu kantona.

Član 120.

Kolektivni ugovor može se otkazati na način i pod uvjetima predviđenim tim kolektivnim ugovorom. Otkaz kolektivnog ugovora obavezno se dostavlja svim ugovornim stranama.

Član 121.

Strane kolektivnog ugovora mogu pred nadležnim sudom zahtijevati zaštitu prava iz kolektivnog ugovora.

XVI - MIRNO RJEŠAVANJE KOLEKTIVNIH RADNIH SPOROVA

1. Mirenje

Član 122.

U slučaju spora o zaključivanju, primjeni, izmjeni ili dopuni odnosno otkazivanju kolektivnog ugovora ili drugog sličnog spora vezanog za kolektivni ugovor (kolektivni radni spor), ako strane nisu dogovorile način mirnog rješavanja spora, sprovodi se postupak mirenja, u skladu sa ovim zakonom. Mirenje iz stava 1. ovog Člana provodi mirovno vijeće.

Član 123.

Mirovno vijeće može biti formirano za teritoriju Federacije, odnosno za područje kantona. Mirovno vijeće za teritoriju Federacije sastoji se od tri člana, i to: predstavnika poslodavaca, sindikata i predstavnika kojeg izaberu strane u sporu sa liste koju utvrđuje federalni ministar, a formira se za period od dvije godine. Mirovno vijeće iz stava 2. ovog Člana donosi pravila o postupku pred tim vijećem. Administrativne poslove za mirovno vijeće formirano za teritoriju Federacije, vrši federalno ministarstvo. Troškove za člana mirovnog vijeća sa liste koju utvrđuje federalni ministar, snosi federalno ministarstvo.

Član 124.

Formiranje mirovnog vijeća za područje kantona, njegov sastav, način rada i druga pitanja koja se odnose na rad tog mirovnog vijeća, uređuju se propisom kantona.

Član 125.

Strane u sporu mogu prihvatiti ili odbiti prijedlog mirovnog vijeca, a ako ga prihvate, prijedlog ima pravnu snagu i dejstvo kolektivnog ugovora.

O ishodu i rezultatima mirenja strane u sporu obavjestavaju u roku od tri dana od dana zavrsetka mirenja federalno ministarstvo, odnosno nadlezni organ kantona, u skladu sa propisom kantona.

2. Arbitraza

Član 126.

Strane u sporu mogu rjesavanje kolektivnog radnog spora sporazumno povjeriti arbitrazi. Imenovanje arbitara i arbitraznog vijeca i druga pitanja u vezi sa arbitraznim postupkom ureduju se kolektivnim ugovorom ili sporazumom strana.

Član 127.

Arbitraza temelji svoju odluku na zakonu, drugom propisu, kolektivnom ugovoru i na pravivosti.

Arbitrazna odluka mora biti obrazložena, osim ako strane u sporu ne odluče drugacije.

Protiv arbitrazne odluke žalba nije dopustena.

Arbitrazna odluka ima pravnu snagu i dejstvo kolektivnog ugovora.

XVII - STRAJK

Član 128.

Sindikata ima pravo pozvati na strajk i provesti ga sa svrhom zastite i ostvarivanja ekonomskih i socijalnih prava i interesa svojih Članova.

Strajk se može organizirati samo u skladu sa Zakonom o strajku, pravilima sindikata o strajku i kolektivnim ugovorom.

Strajk ne može započeti prije okončanja postupka mirenja predviđenog ovim zakonom, odnosno prije provođenja drugog postupka mirnog rješavanja spora o kojem su se strane sporazumjele.

Član 129.

Zaposlenik ne može biti stavljen u nepovoljniji položaj od drugih zaposlenika zbog organiziranja ili sudjelovanja u strajku, u smislu Člana 128. stav 2. ovog zakona.

Zaposlenik ne može biti ni na koji način prisiljavan da sudjeluje u strajku.

Ako se zaposlenik ponosa suprotno Članu 128. stav 2. ovog zakona ili ako za vrijeme strajka namjerno nanese štetu poslodavcu, može mu se dati otkaz, u skladu sa zakonom.

XVIII - EKONOMSKO - SOCIJALNO VIJEĆE

Član 130.

U cilju ostvarivanja i usklađivanja ekonomske i socijalne politike, odnosno interesa zaposlenika i poslodavaca, te podsticanja zaključivanja i primjene kolektivnih ugovora i njihovog usklađivanja sa mjerama ekonomske i socijalne politike, može se formirati ekonomsko - socijalno vijeće.

Ekonomsko - socijalno vijeće može se formirati za teritoriju Federacije odnosno područje kantona.

Ekonomsko - socijalno vijeće temelji se na trostranoj saradnji Vlade Federacije, odnosno vlade kantona, sindikata i poslodavaca.

Ekonomsko - socijalno vijeće iz stava 2. ovog Člana osniva se sporazumom zainteresiranih strana kojim se uređuje sastav, ovlastenja i druga pitanja od značaja za rad ovog vijeca.

Ekonomsko - socijalno vijeće iz stava 2. ovog Člana donosi poslovnik o radu, kojim će urediti način donošenja odluka iz svog djelokruga rada.

XIX - NADZOR NAD PRIMJENOM PROPISA O RADU

Član 131.

Nadzor nad primjenom ovog zakona i na osnovu njega donesenih propisa, obavlja federalni, odnosno kantonalni inspektor rada.

Ako se radi o preduzecu ili ustanovi od interesa za Federaciju, nadzor iz stava 1. ovog Člana obavlja federalni inspektor rada, u skladu sa zakonom.

Član 132.

U provođenju nadzora inspektor rada ima ovlastenja utvrđena zakonom i na osnovu zakona donesenih propisa.

Zaposlenik, sindikat, poslodavac i vijeće zaposlenika mogu zahtijevati od inspektora rada provođenje inspeksijskog nadzora.

XX - POSEBNE ODREDBE

1. Radna knjizica

Član 133.

Zaposlenik ima radnu knjizicu.

Radna knjizica je javna isprava.

Radnu knjizicu izdaje općinski organ uprave nadležan za poslove rada.

Federalni ministar donijet će propis o radnoj knjizici, kojim će se urediti: sadržaj, postupak izdavanja, način upisivanja podataka, postupak zamjene i izdavanja novih radnih knjizica, način vođenja registra izdatih radnih knjizica, oblik i način izrade, kao i druga pitanja predviđena propisom o radnoj knjizici.

Član 134.

Na dan kada počne da radi, zaposlenik predaje radnu knjizicu poslodavcu, o čemu poslodavac izdaje zaposleniku pismenu potvrdu.

Na dan prestanka ugovora o radu, poslodavac je dužan vratiti zaposleniku radnu knjizicu, a zaposlenik vraća poslodavcu potvrdu iz stava 1. ovog Člana.

Vraćanje radne knjizice iz stava 2. ovog Člana ne može se uvjetovati potraživanjem koje poslodavac eventualno ima prema zaposleniku.

Član 135.

Pored radne knjizice iz Člana 134. stav 2. ovog zakona, poslodavac je dužan zaposleniku vratiti i druge dokumente i na njegov zahtjev izdati potvrdu o poslovima koje je obavljao i trajanju radnog odnosa.

U potvrdi iz stava 1. ovoga Člana ne mogu se unositi podaci koji bi zaposleniku otežavali zaključivanje novog ugovora o radu.

2. Privremeni i povremeni poslovi

Član 136.

Za obavljanje privremenih i povremenih poslova može se zaključiti ugovor o obavljanju privremenih i povremenih poslova, pod uvjetima:

1. da su privremeni i povremeni poslovi utvrđeni u kolektivnom ugovoru ili u pravilniku o radu,
2. da privremeni i povremeni poslovi ne predstavljaju poslove za koje se zaključuje ugovor o radu na određeno ili neodređeno vrijeme, sa punim ili nepunim radnim vremenom i da ne traju duže od 60 dana u toku kalendarske godine.

Licu koje obavlja privremene i povremene poslove osigurava se odmor u toku rada pod istim uvjetima kao i za zaposlenike u radnom odnosu i druga prava, u skladu sa propisima o penzijskom i invalidskom osiguranju .

Član 137.

Za obavljanje poslova iz Člana 136. ovog zakona zaključuje se ugovor u pismenoj formi.

Ugovor iz stava 1. ovog Člana sadrži: vrstu, način, rok izvršenja poslova i iznos naknade za izvršeni posao.

3. Utjecaj vojne službe na radni odnos

Član 138.

Zaposleniku za vrijeme služenja vojnog roka i služenja u rezervnom sastavu (u daljem tekstu: vojna služba) prava i obaveze iz radnog odnosa miruju.

Zaposlenik koji nakon završetka vojne službe zeli da nastavi rad kod istog poslodavca, dužan ga je o tome obavijestiti u roku od 30 dana od dana prestanka vojne službe, a poslodavac je dužan primiti zaposlenika na rad u roku od 30 dana od dana obavijesti zaposlenika.

Zaposlenika, koji je obavijestio poslodavca u smislu stava 2. ovog Člana, poslodavac je dužan rasporediti na poslove na kojima je radio prije stupanja u vojnu službu ili na druge odgovarajuće poslove, osim ako je prestala potreba za obavljanjem tih poslova zbog ekonomskih, tehničkih ili organizacijskih razloga u smislu Člana 98. ovog zakona.

Ako poslodavac ne može vratiti zaposlenika na rad, zbog prestanka potrebe za obavljanjem poslova u smislu stava 3. ovog Člana, dužan mu je isplatiti otpremninu utvrđenu u Članu 100. ovog zakona, s tim da se prosječna plata dovede na nivo plate koju bi zaposlenik ostvario da je radio.

Ako zaposleniku prestane radni odnos u smislu stava 3. ovog Člana, poslodavac ne može u roku od godinu dana zaposliti drugo lice koje ima istu kvalifikaciju ili isti stepen stručne spreme, osim lica iz stava 1. ovog Člana.

Prava utvrđena ovim zakonom u vezi sa vojnom službom imaju i lica na službi u rezervnom sastavu policije.

4. Prava zastupnika - poslanika i funkcionera

Član 139.

Zaposleniku izabranom, odnosno imenovanom na neku od javnih dužnosti, u organe Bosne i Hercegovine, Federacije Bosne i Hercegovine, organe kantona, grada i općine i zaposleniku izabranom na profesionalnu funkciju u sindikatu, prava i obaveze iz radnog odnosa, na njegov zahtjev, miruju, a najduže četiri godine od dana izbora odnosno imenovanja.

Na zaposlenika iz stava 1. ovog Člana shodno se primjenjuju odredbe iz Člana 138. st. 2. do 5. ovog zakona.

XXI - KAZNENE ODREDBE

Član 140.

Novčanom kaznom od 1.000,00 KM do 10.000,00, KM kaznit će se za prekršaj poslodavac - pravno lice, ako:

1. sa zaposlenikom ne zaključi ugovor o radu (Član 2.),
2. lice koje traži zaposlenje, kao i lice koje zaposli stavlja u nepovoljniji položaj (Član 5.),
3. zaposleniku ne uruci pismenu potvrdu u skladu sa Članom 14. ovog zakona,
4. zaključi ugovor o radu na određeno vrijeme suprotno Članu 20. ovog zakona,
5. zaključi ugovor o radu koji ne sadrži podatke propisane ovim zakonom (Član 21.),
6. uputi zaposlenika na rad u inozemstvo, a ugovor o radu ne sadrži propisane podatke (Član 22.),
7. od zaposlenika traži podatke koji nisu u neposrednoj vezi sa radnim odnosom (Član 23.),
8. prikuplja, obrađuje, koristi ili dostavlja trećim licima podatke o zaposleniku, (Član 24.),
9. zaključi ugovor o radu kojim je ugovoreno trajanje pripravničkog staza duže od zakonom predviđenog (Član 26.),
10. ugovor o volonterskom radu ne zaključi u pismenoj formi (Član 28.),
11. sklopi ugovor o radu u kojem je puno radno vrijeme ugovoreno u trajanju dužem od zakonom propisanog (Član 29.),
12. od zaposlenika zahtijeva da na poslovima, na kojima se uz primjenu mjera zaštite na radu nije moguće zaštititi od štetnih uticaja, radi duže od skraćenog radnog vremena (Član 31).
13. od zaposlenika zahtijeva da radi duže od punog radnog vremena (prekovremeni rad) suprotno Članu 32. stav 1. ovog zakona,
14. ne obavijesti inspektora rada kantona o prekovremenom radu o kojem ga je dužan obavijestiti (Član 32. stav 2.)
15. ne postupi po zabrani inspektora rada kantona kojim se zabranjuje prekovremeni rad (Član 32. stav 5.),
16. maloljetnom zaposleniku naredi prekovremeni rad (Član 32. stav 3.),

17. trudnici, majci sa djetetom do tri godine starosti ili samohranom roditelju sa djetetom do šest godina zivota, bez njegovog pismenog pristanka, naredi prekovremeni rad (Član 32. stav 4.),
  18. zeni zaposlenoj u industriji naredi nocni rad suprotno Članu 35. ovog zakona,
  19. maloljetniku naredi nocni rad (Član 36.),
  20. zaposleniku ne omoguci koristenje odmora, u toku rada (Član 37.),
  21. zaposleniku ne omoguci koristenje dnevnog i sedmicnog odmora (cl. 38. i 39.),
  22. zaposleniku ne omoguci koristenje godisnjeg odmora u najkracem trajanju određenom ovim zakonom (Član 41. stav 1.),
  23. zaposleniku uskrati pravo na godisnji odmor, odnosno isplati mu naknadu umjesto koristenja godisnjeg odmora (Član 45.),
  24. zaposleniku ne omoguci koristenje placenog odsustva (Član 46. stav 1.),
  25. rasporedi maloljetnika da radi na poslovima suprotno Članu 51. stav 1. ovog zakona,
  26. zaposli zenu na poslovima na kojima je zenama zabranjen rad (Član 52.),
  27. zbog trudnoce odbije zaposliti zenu, otkaze joj ugovor o radu, ili je suprotno odredbama ovog zakona, premjesti na druge poslove (Član 53.),
  28. ne omoguci zeni odsustvo sa rada uz naknadu place (Član 54. stav 2.),
  29. premjesti zenu suprotno Članu 54. stav 4. ovog zakona,
  30. ne omoguci zeni da koristi porodajno odsustvo (Član 55.),
  31. ocu djeteta odnosno usvojiocu ne omoguci koristenje prava iz Člana 55. ovog zakona (Član 56.),
  32. zeni odnosno ocu djeteta ne omoguci da radi polovinu punog radnog vremena (Član 57.),
  33. jednom od roditelja odnosno usvojiocu ne omoguci da koristi pravo pod uvjetima propisanim Članom 58. ovog zakona,
  34. onemoguci zeni da odsustvuje sa posla radi dojenja djeteta (Član 59.)
  35. jednom od roditelja djeteta sa tezim smetnjama u razvoju (teze hendikepiranog djeteta) odnosno usvojiocu onemoguci da koristi pravo iz Člana 63. stav 1. ovog zakona,
  36. otkaze zaposleniku koji je pretrpio povredu na radu ili je obolio od profesionalne bolesti, usljed cega je privremeno nesposoban za rad (Član 64.),
  37. ne vrati zaposlenika na poslove na kojima je prije radio ili na druge odgovarajuće poslove (Član 65. stav 2.),
  38. poslodavac ne ponudi zaposleniku druge poslove (Član 66. stav 1.),
  39. poslodavac ne da prednost zaposleniku pri strucnom obrazovanju, osposobljavanju i usavršavanju (Član 66. stav 2.),
  40. poslodavac otkaze ugovor o radu zaposleniku kod kojeg postoji smanjena radna sposobnost ili neposredna opasnost od nastanka invalidnosti suprotno Članu 67. ovog zakona,
  41. isplati placu manju od utvrđene kolektivnim ugovorom ili pravilnikom o radu (Član 69. stav 2.),
  42. ne isplati placu u roku utvrđenom u Članu 70. stav 1. ovog zakona,
  43. poslodavac svoje potraživanje prema zaposleniku naplati suprotno Članu 74. ovog zakona,
  44. ugovor o radu prestane suprotno Članu 87. ovog zakona,
  45. ne omoguci zaposleniku da iznese svoju odbranu (Član 90.),
  46. postupi suprotno Članu 93. ovog zakona,
  47. ne uruci otkaz zaposleniku u pismenoj formi (Član 94.),
  48. ne ispuni obaveze prema zaposleniku iz Člana 96. stav 1. ovog zakona,
  49. ne izradi program zbrinjavanja viska zaposlenika u skladu sa Članom 98. ovog zakona,
  50. pri izradi programa viska zaposlenika ne konsultira vijeće zaposlenika odnosno sindikat (Član 99. st. 2. i 3.),
  51. zakljuci ugovor o radu sa drugim zaposlenikom (Član 99. stav 5.),
  52. poslodavac stavi u nepovoljniji položaj zaposlenika zbog organiziranja ili sudjelovanja u strajku (Član 129. stav 1.),
  53. onemoguci ili pokusa onemoguciti federalnog odnosno kantonalnog inspektora rada u provodenju nadzora (Član 131.),
  54. odbije zaposleniku vratiti radnu knjizicu (Član 134. stav 2.),
  55. postupi suprotno odredbama cl. 136. i 137. ovog zakona,
  56. u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona ne uskladi pravilnik o radu (Član 141.),
  57. u roku od tri mjeseca iz Člana 142. ovog zakona ne zakljuci sa zaposlenikom ugovor o radu,
  58. zaposli drugo lice suprotno Članu 143. stav 6. ovog zakona.
- Ako je prekršaj iz stava 1. ovog Člana ucinjen prema maloljetnom zaposleniku najnizi i najvisi iznos

novčane kazne uvećava se dvostruko.

Za prekršaj iz stava 1. ovog Člana kaznit će se poslodavac - fizičko lice novčanom kaznom od 500,00 KM do 2.500,00 KM.

Za prekršaj iz stava 1. ovog Člana kaznit će se i odgovorno lice kod poslodavca koji je pravno lice, novčanom kaznom od 200,00 KM do 1.000,00 KM.

XXII - PRIJELAZNE I ZAVRSNE ODREDBE

Član 141.

Poslodavci su dužni uskladiti pravilnike o radu sa odredbama ovog zakona, u roku od šest mjeseci od dana njegovog stupanja na snagu.

Član 142.

Poslodavci su dužni u roku od tri mjeseca od dana stupanja na snagu ovog zakona ponuditi zaposleniku zaključivanje ugovora o radu, u skladu sa ovim zakonom .

Zaposlenik, kojem poslodavac ne ponudi ugovor o radu iz stava 1. ovog Člana, ostaje u radnom odnosu na neodređeno odnosno određeno vrijeme.

Ugovor iz stava 1. ovog Člana ne može biti nepovoljniji od uvjeta pod kojima je radni odnos zasnovan, odnosno pod kojima su bili uređeni radni odnosi zaposlenika i poslodavca do dana zaključivanja ugovora iz stava 1. ovog Člana, ako odredbama ovog zakona ta pitanja nisu drugačije uređena.

Ako zaposlenik ne prihvati ponudu poslodavca da zaključi ugovor o radu u skladu sa stavom 1. ovog Člana, prestaje mu radni odnos u roku od 30 dana od dana dostave ugovora o radu na zaključivanje.

Ako zaposlenik prihvati ponudu poslodavca, a smatra da ugovor koji mu je ponudio poslodavac nije u skladu sa stavom 3. ovog Člana, može pred nadležnim sudom da ospori valjanost ponude poslodavca u roku od 15 dana od dana prihvatanja ponude.

Član 143.

Zaposlenik koji se na dan stupanja na snagu ovog zakona zatekao na cekanju posla, ostatak će u tom statusu najduže šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona, ako poslodavac prije isteka ovog roka zaposlenika ne pozove na rad.

Zaposlenik koji se zatekao u radnom odnosu 31. decembra 1991. godine i koji se u roku od tri mjeseca od dana stupanja na snagu ovog zakona pismeno ili neposredno obratio poslodavcu radi uspostavljanja radno-pravnog statusa, a u ovom vremenskom razdoblju nije zasnovao radni odnos kod drugog poslodavca smatrat će se, također, zaposlenikom na cekanju posla.

Za vrijeme cekanja posla zaposlenik ima pravo na naknadu plaće u visini koju odredi poslodavac.

Ako zaposlenik na cekanju posla iz st.1.i 2. ovog Člana ne bude pozvan na rad u roku iz stava 1. ovog Člana, prestaje mu radni odnos, uz pravo na otpremninu najmanje u visini tri prosječne plaće isplaćene na nivou Federacije u prethodna tri mjeseca, koju objavljuje Federalni zavod za statistiku, do navrsenih pet godina staza osiguranja, a za svaku narednu godinu staza osiguranja, još najmanje jednu polovinu prosječne plaće.

Izuzetno, umjesto otpremnine poslodavac i zaposlenik mogu se dogovoriti i o drugom vidu naknade.

Nacin, uvjeti i rokovi isplate otpremnine iz st. 4. i 5. ovog Člana, utvrđuju se pismenim ugovorom između zaposlenika i poslodavca.

Ako zaposleniku prestane radni odnos u smislu stava 4. ovog Člana, poslodavac ne može u roku od jedne godine zaposliti drugo lice koje ima istu kvalifikaciju ili isti stepen stručne spreme, osim lica iz st. 1.i 2. ovog Člana, ako je to lice nezaposleno.

Član 144.

Zaposlenici, čiji radni odnos miruje u skladu sa propisima koji su vazili do dana stupanja na snagu ovog zakona, a koji po ovom zakonu nemaju pravo na mirovanje radnog odnosa, imaju pravo da se vrate na poslove koje su prije obavljali ili na druge odgovarajuće poslove u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Član 145.

Postupci ostvarivanja i zaštite prava zaposlenika, zapoceti prije stupanja na snagu ovog zakona, završit će se po odredbama propisa koji su se primjenjivali na teritoriji Federacije do dana stupanja na snagu ovog zakona, ako je to za zaposlenika povoljnije.

Član 146.

Do uređivanja placa kolektivnim ugovorom, a najduže za vrijeme od jedne godine od dana stupanja na snagu ovog zakona, Vlada Federacije utvrdit će, uz prethodno konsultiranje strana u zaključivanju kolektivnog ugovora, visinu, način i uvjete usklađivanja najniže plate. Odluka o visini najniže plate iz stava 1. ovog Člana objavljuje se u "Službenim novinama Federacije BiH".

Član 147.

Propisi, koji su predviđeni za sprovođenje ovog zakona, donijet će se u roku od tri mjeseca od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Član 148.

Do donošenja propisa iz Člana 147. ovog zakona, primjenjivat će se propisi koji su se primjenjivali do dana stupanja na snagu ovog zakona.

Član 149.

Nadležni organi kantona donijet će propise, u skladu sa ovim zakonom, u roku od tri mjeseca od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Član 150.

Danom stupanja na snagu ovog zakona, na teritoriji Federacije prestaje primjena propisa o radnim odnosima i placama koji su se primjenjivali na teritoriji Federacije, do dana stupanja na snagu ovog zakona, osim propisa iz Člana 148. ovog zakona.

Član 151.

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenim novinama Federacije BiH".